

1. Referentie

Referentie	Stevens, F. (2002 - 2003), <i>Growing up in a symbolic society: The difference between 'Spirou' and 'Tintin'. Gender and educational tracking in the social and cultural practices of young people in Flanders</i> . Conference Proceeding, paper voorgedragen op XVth World Congress of Sociology, Brisbane, 7 tot 13 juli 2002.
Taal	Engels
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Conference proceeding

2. Abstract

Sinds de vroege jaren tachtig is de relatie tussen jongeren en de arbeidsmarkt fundamenteel veranderd in België. De hoge werkloosheidscijfers bij jongeren en het regeringsbudget hebben geleid tot uitstel van jongerentoeleiding naar de arbeidsmarkt. De meest opvallende beleidsmaatregel was de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar. Recent onderzoek toont aan dat politieke opvattingen en culturele bezigheden van jongeren predominant gestructureerd zijn volgens onderwijsvorm en het geslacht. Terzelfdertijd is er een belangrijke associatie tussen sociale achtergrond en onderwijskeuze. Deze paper houdt rekening met deze structurering van de sociale en culturele beoefening van jongeren tijdens hun onderwijsloopbaan en het geslacht. Het is gebaseerd op een survey van 13.000 jongeren van het secundair onderwijs (16 - 18 jaar) in Vlaanderen. Het onderzoekt de smaakverschillen qua muziek, mediagebruik (oud en nieuw), winkelgedrag, sociale participatie, sociale netwerken, opvattingen over politiek (democratisch burgerschap) en opvattingen over vriendschap. Op het vlak van beleid, zijn deze bevindingen illustraties van de hoofdas van de dominerende cultuur en bieden ze een framework om de culturele processen, die de vorm geven aan het alledaagse leven van jongeren te verstaan.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Media, vrije tijd
Trefwoord(en)	Cultuur, gender, lifestyle, onderwijs, smaak, subculturen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Frank Stevens Onderzoeksgroep TOR Vakgroep Sociologie VUB Pleinlaan 2 1050 Elsene Tel: 02/ 629 20 24 Fax: 02/ 629 30 52 torgroep@vub.ac.be http://www.vub.ac.be/TOR

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is de sociale en culturele beoefening van jongeren sociaal gestructureerd? Zijn er belangrijke verschillen in culturele voorkeuren, waarden en sociale netwerken tussen meisjes en jongens, jongeren in verschillende onderwijsvormen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek met vragenlijst: Ten eerste kijkt men naar de culturele aspecten die de jongeren onderscheid. Er wordt navraag gedaan naar de voorkeuren op vlak van muziek (30 stijlen), TV(17 programma's, 9 stations), films (15 genres) en radiostation (8 stations). De jongeren konden hun appreciatie of afkeer geven door middel van een score van 0 - 10. Bij een onbekend item kon men een 11 scoren. Naast deze topics, wil men ook informatie bekomen over de manier waarop jongeren hun onmiddellijke omgeving ervaren, de schoolervaring en de democratische burgerschapswaarden. Om de voorkeuren in kaart te brengen maakt men gebruik van verkennende factoranalyses. Op deze wijze is men tot vijf culturele dimensies gekomen die onderling correleren. Als tweede, onderzoekt men de sociale bezigheden van jongeren. Hier werden vragen gesteld naar het lid zijn van allerlei activiteiten en organisaties. Dit kan gaan van actief, passief of helemaal geen lidmaatschap. Daarenboven is men geïnteresseerd in de informele sociale netwerken; waar er vragen worden gesteld naar de mate van eigen populariteitsinschatting, vriendenkring en vaste vriend of vriendin. Men gebruikt hiervoor een principsanalyse. Als laatste onderzoekt men de verschillen tussen jongens en meisjes, leerlingen uit het BSO en het ASO op vlak van allerlei waarden en normen en de schoolkeuze. Via discriminant analyse tracht men tot een zo overzichtelijk mogelijke vergelijking te komen. Ook hier maakt men gebruik van de vijf culturele oriëntaties om plausibele vergelijkingen te maken. Ook de verschillen onder de leerlingen van de verschillende onderwijstypes vergelijkt men op vlak van muziek, winkelgedrag, gebruik van media en sociale netwerken.
Onderzochte groep	13.598 jongeren, tussen 16 en 18 jaar uit 89 scholen.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen en het Brussels Gewest)

7. Resultaten

Sociale bezigheden	23,3 % van de bevroagde personen is of was onlangs lid van de leerlingenraad. 80,9 % is actief in extracurriculaire activiteiten, 34,5 % participeert in minstens één sociale organisatie, 54,3 % van de bevroagden zijn lid van een vrijetijdsorganisatie als laatste zijn er 40,1 % van de bevroagden lid van tenminste één jeugdwerkvereniging.
onderwijs en sociale achtergrond	Er is een sterk verband tussen onderwijs en sociale achtergrond. 43 % van de leerlingen zit in het ASO of KSO. Dit percentage daalt tot 23 % bij jongeren uit een arbeidersgezin. In het TSO en BSO vinden we het tegenovergestelde, slechts 12 % van de studenten daar komen uit de hogere klasse. 77 % van alle leerlingen in Vlaanderen gaan verder studeren. Uit het ASO vloeit 97 % naar het hoger onderwijs, Het TSO levert 69 % en het BSO 17 %. Waar 46 % van de ASO leerlingen naar de universiteit trekt, studeert slechts 4 % van het TSO en niet meer dan 1 % van het BSO aan de universiteit.
genderverschillen	Jongens en meisjes verschillen op vlak van allerlei factoren. Jongens hebben een duidelijke voorliefde voor alles wat actie, spanning en snelheid betreft in film, televisie en muziek, ze maken meer gebruik van cd-rom, computerspelletjes. Ze zijn meer utilitair individualistisch, etnocentrisch en zelfverzekerd. Ze doen meer aankopen in sportkledijzaken. Waar meisjes meer belang hechten aan rootsmuziek (zoals R&B, reggae, ...), kopen ze hun kledij meer in de winkelwandelstraten in het centrum van de stad en hechten ze ook meer belang aan amusement. Ze beschouwen zich ook modegevoeliger.
Onderwijsvorm	Leerlingen uit het ASO en KSO scoren hoger op de cultureel correcte dimensie (klassieke muziek, jazz, publieke televisie en radio, ...), hoger op rockmuziek (punk, hard rock, heavy metal, ...). Ze hebben meer endogene vriendschapsrelaties en participeren meer aan naschoolse activiteiten. Ze hechten meer belang aan informele participatie op school en gebruiken meer het internet dan leerlingen van het BSO. Maar de leerlingen van het BSO vertonen meer interesse in amusement, zijn etnocentrischer en hebben een meer negatieve houding ten aanzien van democratie. Ze zouden eveneens criminaliteit harder aanpakken. Ten slotte geven ze aan vaker gebruik te maken van de GSM dan de leerlingen van het ASO en KSO.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Het onderzoek betreft een regionaal onderzoek in Vlaanderen en het Brussels Gewest naar de mate van sociale en culturele verschillen tussen jongens, meisjes en jongeren van verschillende onderwijsvormen. Men wil aan de hand van het onderzoek een overzicht krijgen van de leefwereld, bezigheden en voorkeuren van jongeren in de huidige maatschappij.

Het eerste topic handelt over schoolse en naschoolse sociale bezigheden. Het onderzoek duidt aan dat er slechts een klein deel van de studenten lid is van de leerlingenraad. De naschoolse activiteiten hebben meer succes. Buitenschoolse participatie kan men onderverdelen in drie grote groepen. Deze zijn, in opgaande volgorde van lidmaatschap: het lidmaatschap van sociale organisaties (vrijwilligersactiviteiten, politieke partij, antiracistische organisatie, vredesbewegingen, enz...), lidmaatschap van een jeugdwerkvereniging en als laatste het lidmaatschap van een vrijetijdsorganisatie (hobbyclub en sportclubs).

Het tweede domein is de relatie tussen schoolkeuze en sociale achtergrond. Hier ziet men een duidelijk verband tussen sociale achtergrond en onderwijsvorm: in het BSO en het TSO zijn jongeren uit arbeidersmilieus oververtegenwoordigd, terwijl leerlingen afkomstig uit hogere klassen er ondervertegenwoordigd zijn. In het ASO/KSO doet zich juist het omgekeerde voor. Als men vervolgens kijkt naar het aantal leerlingen dat hogere studies aangaat, ziet men dat het grootste deel komt uit het ASO, gevolgd door respectievelijk leerlingen uit het TSO en BSO. Leerlingen uit het ASO trekken overwegend naar de universiteit. Leerlingen uit het TSO en BSO zetten nauwelijks deze stap.

Op het vlak van genderverschillen heeft men volgende besluiten gevormd. Jongens hebben significant een grotere voorkeur voor actie, snelheid en spanning. Ze maken meer gebruik van cd – ROM en computerspelletjes. Ze zijn meer utilitair individualistisch, etnocentrisch en zelfverzekerd. Ze doen meer aankoop van sportkledij dan meisjes. Aan de andere kant hechten meisjes meer belang aan rootsmuziek, kopen ze kleren in grote, internationale winkelketens in het centrum van de stad, hechten ze ook meer belang aan de amusementsfactor en brengen meer sensitiviteit voor de dag voor kledij en mode.

Het laatste topic handelt over de relatie tussen schoolkeuze en culturele bezigheden bij jongeren. Zo ziet men dat leerlingen van het ASO en KSO meer culturele correctheid, een grotere voorliefde voor rockmuziek hebben, endogene vriendschapsrelaties er op nahouden en meer buitenschoolse participatie vertonen. Daarnaast hechten ze ook meer belang aan informele participatie in de school en gebruiken ze meer het internet dan leerlingen van het BSO. Leerlingen uit het BSO vertonen meer interesse in amusement. Ze zijn etnocentrischer, staan sceptischer ten aanzien van democratie en zouden criminaliteit harder aanpakken. Bovendien maken ze meer gebruik van de GSM.